Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2014–2015

27 858 Gewasbeschermingsbeleid

Nr. 300

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 16 maart 2015

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over de brief van 26 februari 2015 over de reactie op de door LTO aangeboden petitie over muizenschade in Noord Nederland (Kamerstuk 27 858, nr. 298).

De vragen en opmerkingen zijn op 9 maart 2015 aan de Staatssecretaris van Economische Zaken voorgelegd. Bij brief van 13 maart 2015 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

Adjunct-griffier van de commissie,
Haveman-Schüssel

kst-27858-300
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

Inhoudsopgave

I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie	4
	Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie	4
II	Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris	5

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie steunen de inzet van de Staatssecretaris naar aanleiding van de petitie van Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO). De leden hebben nog enkele vragen.

De Staatssecretaris geeft in haar brief aan dat de provincie Fryslân opdracht heeft gegeven voor de taxatie van de schade op de getroffen agrarische bedrijven. Het Wetterskip Fryslân zal de schade aan de dijken in kaart brengen. Tevens zorgt de provincie Fryslân, in samenwerking met LTO Noord en in afstemming met het Ministerie van Economische Zaken, ervoor dat nieuwe gevallen zich kunnen blijven melden, zodat er een eenduidig, provincie overstijgend beeld blijft. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe de andere provincies waar ook schade is hierbij betrokken zijn? Hoe worden de boeren in de andere provincies op de hoogte gebracht van het nut en de noodzaak van een taxatie (mogelijkerwijs nodig voor de Kringloop)?

Kan de Staatssecretaris aangeven wanneer zij verwacht duidelijkheid te kunnen geven over een aantal onderwerpen die zij bespreekt met de Europese Commissie? Hoe gaat zij om met de situatie als het landwerk zal aanvangen en er nog geen duidelijkheid is? Is de Staatssecretaris bereid om enige coulance te betrachten en boeren handelingsruimte te bieden?

Kan de Staatssecretaris schetsen hoe zij en haar diensten (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)) omgaan met een overmachtsituatie? Dit geldt bijvoorbeeld voor het bemesten. Sommige boeren hebben percelen wat geen gras- of bouwland is. Zijn er objectieve criteria vast te stellen hoe in deze situaties om te gaan met bemesten en hoe handelen de diensten hiernaar? Dit geldt ook voor de pakketten agrarisch natuurbeheer.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van de Staatssecretaris op de petitie van LTO over muizenschade. Hierover hebben deze leden nog vragen.

De leden van de CDA-fractie zijn bezorgd over de muizenplaag en de grote gevolgen die dit heeft voor de bedrijfsvoering van vele agrariërs in de provincie Fryslân en elders. Voor de leden van de CDA-fractie is het van groot belang om ervoor te zorgen dat de agrariërs door kunnen en dat er voor de toekomst wordt gekeken hoe de aanpak van een muizenplaag beter kan en moet. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de

inventarisatie van de schade in de provincie Fryslân en andere provincies, zo vragen deze leden. Kan de Staatssecretaris een schatting geven van de schade door muizen voor agrarische ondernemers van september 2014 tot op heden? Is er een onderzoeksplan van de betrokken partijen naar maatregelen om de schade van muizen nu en in de toekomst te voorkomen en beperken, zo vragen de leden van de CDA-fractie? Is het mogelijk om dit onderzoeksplan te delen met de Kamer? Welke vorderingen zijn er met betrekking tot het gezamenlijke onderzoek? Gezien de warmere zomers, zijn muizenplagen in de toekomst zeker niet uit te sluiten. Daarom zouden de leden van de CDA-fractie graag zien dat er een diepgravend onderzoek wordt gedaan naar oorzaken en mogelijke maatregelen. Voorziet het beoogde gezamenlijk onderzoek hieraan, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie stellen vast dat in de brief van de Staatssecretaris voornamelijk wordt gesproken over mogelijkheden bezien voor zaai- en bemestingsplannen. De leden van de CDA-fractie willen hier graag meer duidelijkheid over. Welke regels en ontheffingen gaan gelden bij het zaaien en bemesten van getroffen percelen in Nederland? Wanneer is hierover meer duidelijkheid? Is de Staatssecretaris bereid om getroffen agrariërs met maatwerk tegemoet te komen? In de brief lezen de leden van de CDA-fractie dat er bij de Europese Commissie een aantal maatregelen zijn bepleit. Ten eerste dat de calamiteitenregeling van het vijfde Actieprogramma onder de Nitraatrichtlijn wordt opgerekt naar plagen. Tevens is bepleit dat agrarisch ondernemers met meer dan 25% schade tijdelijk (voor één jaar) mogen afwijken van de voorgeschreven 80% grasland voor de derogatie, zodat zij tijdelijk extra ruwvoer kunnen produceren. In het verlengde daarvan is ook bepleit dat de tijdelijke omzetting van blijvend grasland in maïs (voor één jaar) op getroffen bedrijven buiten beschouwing mag blijven voor het vaststellen van het aandeel blijvend grasland voor de vergroening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris om toe te lichten hoe de gesprekken met de Europese Commissie hierover lopen en wanneer de Europese Commissie hierover besluit. De leden van de CDA-fractie drukken de Staatssecretaris op het hart om druk te zetten op dit besluitvormingsproces.

Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie of de Staatssecretaris recentelijk signalen heeft ontvangen rondom de financiële situatie van getroffen boeren. Loopt er een overleg met financiers over knelgevallen, zo vragen deze leden. De provincie Fryslân wil een leenfaciliteit inrichten voor agrarische ondernemers met muizenschade, maar wacht nog op goedkeuring van onder andere de Europese Commissie. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de stand van zaken is ten aanzien van deze goedkeuring? Wat is haar verwachting dienaangaande? De motie van de leden Geurts en Jacobi (Kamerstuk 21 501-32, nr. 829) vraagt om de mogelijkheden te onderzoeken van een noodfaciliteit via het Borgstellingsfonds voor de getroffen gebieden. Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden voor het inrichten van een borgstellingsfonds, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Zo ja, is de Staatssecretaris bereid deze op te zetten? Hoe gaat de Staatssecretaris in deze om met de getroffen gebieden buiten de provincie Fryslân? Is de Staatssecretaris voornemens om een landelijke noodfaciliteit in te stellen ten aanzien van muizenschade? Zo nee, waarom niet?
De Staatssecretaris heeft aangegeven om voor plagen in de toekomst samen met onder andere de bond van verzekeraars naar de haalbaarheid van een verzekering met maximale deelname te kijken. De leden van de CDA-fractie vragen welke vooruitgang er op dit punt is.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op de door LTO aangeboden petitie over muizenschade in Noord-Nederland. Deze leden waarderen de inzet van de Staatssecretaris bij het zoeken naar oplossingen voor de problematiek van de muizenschade. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen naar de stand van zaken bij melding en taxatie van de schade op de getroffen bedrijven, zowel in de provincie Friesland als in andere provincies. Kan de Staatssecretaris een overzicht geven per provincie, van het aantal getroffen bedrijven en de omvang van de schade? Is er sprake van coördinatie tussen het Rijk en de verschillende provincies over de wijze waarop met schademeldingen wordt omgegaan? Hoe en door wie wordt beoordeeld of er sprake is van schrijnende gevallen?

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn positief over de toezegging van de Staatssecretaris om te kijken of het uitrijseizoen voor mest verlengd kan worden. Zij zijn van mening dat hier sprake is van een uitzonderlijke situatie waardoor verlenging van de uitrijperiode gerechtvaardigd is, mits boeren binnen de wettelijke gebruiksruimte van stikstof en fosfaat blijven. Genoemde leden vragen de Staatssecretaris op welke termijn zij hierover uitsluitsel kan geven.

De leden van de ChristenUnie-fractie verwelkomen het initiatief van de provincie Fryslân voor een leenfaciliteit. Waarom verwacht de Staatssecretaris dat de leenfaciliteit problemen oplevert met de Europese Commissie, aangezien er sprake is van een lening en geen subsidie? Wat is er volgens de Staatssecretaris nodig om de leenfaciliteit staatssteunproof te maken? Heeft de Staatssecretaris voorts enig zicht op de animo onder bedrijven voor deze leenfaciliteit?

Een verzekering voor dit soort calamiteiten zou voor de toekomst een goede oplossing kunnen bieden. Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris hierbij voor ondersteuning vanuit de overheid, vergelijkbaar met de brede weersverzekering?

De leden van de ChristenUnie-fractie waarderen de inzet van de Staatssecretaris om in Brussel te pleiten voor aanpassing van de Europeesrechtelijke kaders. Zij wijzen er op dat boeren behoefte hebben aan snelle duidelijkheid. Wanneer zal de Europese Commissie een besluit nemen op de voorstellen die Nederland heeft ingebracht?

De leden van de ChristenUnie-fractie concluderen dat de Staatssecretaris geen concrete toezeggingen doet als het gaat om een noodfaciliteit of het verlenen van financiële steun via het Faunafonds, zoals in het verleden wel is gebeurd. Is de veronderstelling juist dat boeren in eerste instantie met hun eigen bank en vervolgens met de leenfaciliteit van de provincie (waarover echter nog veel onduidelijkheid is) moeten proberen zelf de problemen op te lossen? Wanneer kan dan volgens de Staatssecretaris sprake zijn van vergoedingen via het Faunafonds of een garantstellingsfaciliteit?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van de reactie van de Staatssecretaris op de muizenschade in Friesland. Zij maken zich ernstige zorgen over de inzet van dieronvriende-

lijke bestrijdingsmethoden, zoals de «verzuipmachine» waarmee duizenden muizen worden verdronken en het vergassen van muizen met CO_2 onder een sleepzeil. Deze laatste methode zorgt niet alleen voor veel dierenleed, maar is naar mening van deze leden ook niet toegestaan. Kan de Staatssecretaris aangeven op welke wijze zij haar belofte om dieronvriendelijke maatregelen te ontmoedigen (Kamerstuk 27 858, nr. 296) in de praktijk heeft gebracht, want deze leden zien hier nog niets van terug.
De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben al eerder schriftelijke vragen gesteld over het grootschalig verdrinken en vergassen van de muizen (Aanhangsel Handelingen II 2014/15, nr. 1522 en 2015Z03270), maar hebben hier nog geen antwoord op ontvangen. Aangezien deze dieronvriendelijke methoden nu volop worden ingezet, verwachten de leden van de Partij voor de Dieren-fractie snelle actie van de Staatssecretaris op dit punt. Is de Staatssecretaris bereid om de eerder gestelde schriftelijke vragen gelijktijdig te beantwoorden met de beantwoording van de vragen in dit schriftelijk overleg?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zijn het met de Staatssecretaris eens dat schade door muizen moet worden voorkomen door het nemen van preventieve maatregelen. Deze leden hebben al eerder aangedrongen bij de Staatssecretaris om in samenwerking met het waterschap en de provincie oorzaken van de muizenplaag weg te nemen, zoals lage waterstanden, het gebrek aan weidegang, roofvolgelvervolging en de jacht op predatoren zoals vossen. De leden vragen welke stappen de Staatssecretaris in samenwerking met het waterschap en de provincie al hebben genomen en van plan zijn verder te ondernemen?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie maken zich ook ernstige zorgen over weidevogels zoals de grutto en tureluur, die de dupe lijken te worden van de herstelmaatregelen door boeren. Ernstig beschadigde weilanden worden omgeploegd en opnieuw ingezaaid. Indien dit plaatsvindt tijdens het broedseizoen, dan zal dit een vernietigend effect hebben op de nesten en kuikens. Deelt de Staatssecretaris deze zorgen, en welke maatregelen is de Staatssecretaris van plan te nemen om de weidevogels te beschermen?

II Antwoord / reactie van de Staatssecretaris

Op 9 maart jl. heeft de vaste commissie voor Economische Zaken vragen gesteld over de brief (Kamerstuk 27 858, nr. 298) met de reactie op de door LTO aangeboden petitie over muizenschade in Noord-Nederland.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie steunen de inzet van de Staatssecretaris naar aanleiding van de petitie van Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO). De leden hebben nog enkele vragen.

De Staatssecretaris geeft in haar brief aan dat de provincie Fryslân opdracht heeft gegeven voor de taxatie van de schade op de getroffen agrarische bedrijven. Het Wetterskip Fryslân zal de schade aan de dijken in kaart brengen. Tevens zorgt de provincie Fryslân, in samenwerking met LTO Noord en in afstemming met het Ministerie van Economische Zaken, ervoor dat nieuwe gevallen zich kunnen blijven melden, zodat er een eenduidig, provincie overstijgend beeld blijft. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe de andere provincies waar ook schade is hierbij betrokken zijn? Hoe worden de boeren in de andere provincies op de hoogte gebracht van het nut en de noodzaak van een taxatie (mogelijkerwijs nodig voor de Kringloop)?

Antwoord
De andere provincies zijn in het Ambtelijke Adviescommissie Vitaal Platteland (AACVP) overleg van 5 maart jl. in grote lijnen geïnformeerd over de aanpak in de provincie Friesland. Daarbij is hun aangeboden om mee te doen met het onderzoek wat in deze provincie is opgestart naar de muizenplaag. In het AACVP overleg is door de andere provincies gevraagd om meer informatie, die inmiddels is toegezonden. De provincie Friesland zal de aanpak in deze provincie rond 20 maart in een bijeenkomst aan andere provincies toelichten.

In de provincie Friesland, waar veruit de meeste muizenschade is, verlopen de taxaties voorspoedig. Circa twee derde van het getroffen areaal is inmiddels getaxeerd. De provincies Groningen, Drenthe en Overijssel hebben het voornemen de lijn van Friesland te volgen. LTO Nederland zal alle provincies per brief aanspreken op het belang van de taxaties.

Kan de Staatssecretaris aangeven wanneer zij verwacht duidelijkheid te kunnen geven over een aantal onderwerpen die zij bespreekt met de Europese Commissie? Hoe gaat zij om met de situatie als het landwerk zal aanvangen en er nog geen duidelijkheid is?

Antwoord
Ik heb eind februari brieven met betrekking tot de muizenproblematiek aan de Europese Commissie gestuurd en verwacht dat de Commissie hier snel op zal reageren. Een precieze datum is op dit moment niet te geven. Op basis van bestaande regelgeving is het toegestaan grasland te scheuren op klei- en veengronden tot en met 15 september en op zand- en lössgronden tot en met 31 mei. Op zand- en lössgronden dient direct aansluitend de teelt van gras aan te vangen.
Ik heb de Europese Commissie verzocht om bedrijven die ernstige schade als gevolg de muizenplaag op ten minste 25% van het grasland ondervinden, tijdelijk te kunnen vrijstellen van de verplichting om 80% grasland in het bouwplan te hebben als zij gebruik willen maken van de derogatie van de Nitraatrichtlijn. Ik heb daarover nog geen uitsluitsel van de Europese Commissie. Pas als dat uitsluitsel er is, kan zekerheid worden gegeven over een vrijstelling van de graslandverplichting in 2015. Als die vrijstelling niet kan worden gegeven, moeten ondernemers als zij van derogatie gebruik willen maken, voldoen aan de voorwaarden uit de derogatiebeschikking zoals geïmplementeerd in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.
Daarnaast heb ik de Europese Commissie verzocht om een uitbreiding van de calamiteitenregeling voor schade als gevolg van plagen van alle ongedierte (in plaats van alleen schade door emelten of engerlingen) en om het verschuiven van de uitrijperiode met twee weken.

Is de Staatssecretaris bereid om enige coulance te betrachten en boeren handelingsruimte te bieden?

Antwoord
In de handhaving zal waar mogelijk coulance worden betracht voor boeren die schade ondervinden van de muizenplaag. Als bij controle op de regels betreffende het uitrijden van drijfmest duidelijk is dat het om beschadigd grasland gaat, zullen de percelen als grasland worden beoordeeld, ook al lijken de percelen op het gezicht meer op bouwland dan op grasland. Daarover heeft ook overleg met de Europese Commissie plaats gevonden.

Kan de Staatssecretaris schetsen hoe zij en haar diensten (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)) omgaan met een overmachtsituatie? Dit geldt bijvoorbeeld voor het bemesten. Sommige boeren hebben percelen wat geen gras- of bouwland is. Zijn er objectieve criteria vast te stellen hoe in deze situaties om te gaan met bemesten en hoe handelen de diensten hiernaar? Dit geldt ook voor de pakketten agrarisch natuurbeheer.

Antwoord
In overleg tussen de sector en mijn uitvoerende diensten (RVO.nl en NVWA) is geconstateerd dat er op de getroffen percelen problemen kunnen zijn met mestaanwending en met de herkenning van de percelen als grasland. De omgang hiermee zal met betrokkenen verder worden uitgewerkt. Zie ook mijn antwoord op de vorige vraag. Bij Agrarisch Natuurbeheer zijn er mogelijk complicaties bij herstelwerkzaamheden en vergoedingen, bijvoorbeeld bij aantasting van kruidenrijk grasland. Ook dit zal met betrokkenen (waaronder de agrarische natuurverenigingen) worden besproken. Waar nodig zal opnieuw met de Europese Commissie worden overlegd.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van de Staatssecretaris op de petitie van LTO over muizenschade. Hierover hebben deze leden nog vragen.

De leden van de CDA-fractie zijn bezorgd over de muizenplaag en de grote gevolgen die dit heeft voor de bedrijfsvoering van vele agrariërs in de provincie Fryslân en elders. Voor de leden van de CDA-fractie is het van groot belang om ervoor te zorgen dat de agrariërs door kunnen en dat er voor de toekomst wordt gekeken hoe de aanpak van een muizenplaag beter kan en moet. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de inventarisatie van de schade in de provincie Fryslân en andere provincies, zo vragen deze leden. Kan de Staatssecretaris een schatting geven van de schade door muizen voor agrarische ondernemers van september 2014 tot op heden? Is er een onderzoeksplan van de betrokken partijen naar maatregelen om de schade van muizen nu en in de toekomst te voorkomen en beperken, zo vragen de leden van de CDA-fractie? Is het mogelijk om dit onderzoeksplan te delen met de Kamer? Welke vorderingen zijn er met betrekking tot het gezamenlijke onderzoek? Gezien de warmere zomers, zijn muizenplagen in de toekomst zeker niet uit te sluiten. Daarom zouden de leden van de CDA-fractie graag zien dat er een diepgravend onderzoek wordt gedaan naar oorzaken en mogelijke maatregelen. Voorziet het beoogde gezamenlijk onderzoek hieraan, zo vragen deze leden.

Antwoord
Het aantal meldingen bij LTO Nederland was 9 maart jl. gestegen tot circa 1650 in alle schadegradaties. Hiervan zijn verreweg de meeste meldingen uit Friesland. In Groningen zijn bijna 150 meldingen en in de overige provincies enkele tot tientallen meldingen. De plaag breidt zich aan de randen van het gebied uit. Er zijn ook meldingen uit Overijssel, de Eempolder, en Alblasser- en Krimpenerwaard. Daarbij speelt mee dat men nu gewaarschuwd is en beter gaat opletten.

Het meest actuele overzicht van het aantal meldingen volgens LTO Noord op 9 maart jl. is weergegeven in onderstaande tabel. Daarnaast heeft Limburg een 300 hectare aan meldingen, en Noord-Brabant en Zeeland een enkeling. Deze provincies zijn niet opgenomen in het overzicht.

Provincie	aantal meldingen	ha in gebruik	ha schade	% ha schade	<25% schade	25–75%	>75% schade
Friesland	1.248	82.324	59.051	72%	21.074	24.397	13.580
Groningen	141	9.301	6.878	74%	4.385	2.225	269
Overijssel	85	4.192	2.938	70%	1.648	769	522
Utrecht	53	2.336	1.623	69%	715	645	264
Flevoland	44	2.802	1.297	46%	1.002	165	130
Zuid Holland	34	1.500	1.215	81%	816	301	99
Drenthe	18	1.118	526	47%	382	112	32
Noord Holland	20	1.115	591	53%	487	99	5
Gelderland	9	359	149	42%	119	30	0
Totaal	1.652	105.047	74.267	71%	30.627	28.742	14.901

De schade voor agrarische ondernemers hangt uiteraard af van de omvang van het bedrijf en de mate waarin de percelen zijn aangetast door de muizen. Bovenstaande meldingen betreffen de meldingen door de boeren zelf. In overleg met provincie, waterschap en sector is afgesproken dat de taxaties van het Faunafonds leidend zijn. Die taxaties zijn nog niet afgerond.

De organisatie van het onderzoek, dat door Altenburg & Wymenga zal uitgevoerd worden, is rond. Het onderzoek is reeds gestart. De provincie Friesland is eerste aanspreekpunt. Het onderzoek is voor de korte termijn gericht op bestrijding en voor de lange termijn op voorkoming van muizenplagen.

De leden van de CDA-fractie stellen vast dat in de brief van de Staatssecretaris voornamelijk wordt gesproken over mogelijkheden bezien voor zaai- en bemestingsplannen. De leden van de CDA-fractie willen hier graag meer duidelijkheid over. Welke regels en ontheffingen gaan gelden bij het zaaien en bemesten van getroffen percelen in Nederland? Wanneer is hierover meer duidelijkheid? Is de Staatssecretaris bereid om getroffen agrariërs met maatwerk tegemoet te komen? In de brief lezen de leden van de CDA-fractie dat er bij de Europese Commissie een aantal maatregelen zijn bepleit. Ten eerste dat de calamiteitenregeling van het vijfde Actieprogramma onder de Nitraatrichtlijn wordt opgerekt naar plagen. Tevens is bepleit dat agrarisch ondernemers met meer dan 25% schade tijdelijk (voor één jaar) mogen afwijken van de voorgeschreven 80% grasland voor de derogatie, zodat zij tijdelijk extra ruwvoer kunnen produceren. In het verlengde daarvan is ook bepleit dat de tijdelijke omzetting van blijvend grasland in maïs (voor één jaar) op getroffen bedrijven buiten beschouwing mag blijven voor het vaststellen van het aandeel blijvend grasland voor de vergroening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris om toe te lichten hoe de gesprekken met de Europese Commissie hierover lopen en wanneer de Europese Commissie hierover besluit. De leden van de CDA-fractie drukken de Staatssecretaris op het hart om druk te zetten op dit besluitvormingsproces.

Antwoord
Zie mijn antwoord op vragen van de VVD-fractie.

Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie of de Staatssecretaris recentelijk signalen heeft ontvangen rondom de financiële situatie van getroffen boeren. Loopt er een overleg met financiers over knelgevallen, zo vragen deze leden. De provincie Fryslân wil een leenfaciliteit inrichten voor agrarische ondernemers met muizenschade, maar wacht nog op goedkeuring van onder andere de Europese Commissie. Kan de Staatsse-

cretaris aangeven wat de stand van zaken is ten aanzien van deze goedkeuring? Wat is haar verwachting dienaangaande? De motie van de leden Geurts en Jacobi (Kamerstuk 21 501-32, nr. 829) vraagt om de mogelijkheden te onderzoeken van een noodfaciliteit via het Borgstellingsfonds voor de getroffen gebieden. Ziet de Staatssecretaris mogelijkheden voor het inrichten van een borgstellingsfonds, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Zo ja, is de Staatssecretaris bereid deze op te zetten? Hoe gaat de Staatssecretaris in deze om met de getroffen gebieden buiten de provincie Fryslân? Is de Staatssecretaris voornemens om een landelijke noodfaciliteit in te stellen ten aanzien van muizenschade? Zo nee, waarom niet?
De Staatssecretaris heeft aangegeven om voor plagen in de toekomst samen met onder andere de bond van verzekeraars naar de haalbaarheid van een verzekering met maximale deelname te kijken. De leden van de CDA-fractie vragen welke vooruitgang er op dit punt is.

Antwoord
De Rabobank, waarbij 80% van de betrokken ondernemers klant is, meldt dat ondernemers zich nog maar zeer beperkt bij de banken melden. De financiële problemen nemen mogelijk toe als in een later stadium meer voer moet worden ingekocht. In deze grondgebonden sector (melkveehouderij) kunnen banken veelal op een reguliere manier een passende financiering vinden. De Rabobank heeft toegezegd per getroffen bedrijf maatwerk te zullen leveren en geen verhoging van de opslag zullen toepassen bij de door muizenschade getroffen bedrijven. Ik verwacht dat andere banken deze lijn volgen.

Zoals ik heb gemeld in mijn brief van 26 februari jl. (Kamerstuk 27 858, nr. 298) is de provincie Friesland voornemens om een leningfaciliteit in het leven te roepen voor gezonden bedrijven, die door de muizenschade in de problemen zijn gekomen. De provincie werkt hierin samen met de banken. Deze faciliteit is aan de Europese Commissie voorgelegd.

Ingeval de noodzaak daartoe door informatie vanuit de taxaties en vanuit de banken aangegeven wordt, overweeg ik om voor knelgevallen in lijn met de motie Geurts – Jacobi de nationale regeling Garantstelling Landbouwondernemingen Werkkapitaal (GLOW) ten behoeve van de continuïteit van getroffen veehouderijbedrijven open te stellen. Vooralsnog achten de banken in het overleg met alle betrokkenen een garantstelling niet nodig. Zij wijzen er daarbij op dat de melkveehouderij als grondgebonden sector voldoende zekerheden biedt.

Ik ben in overleg met de sector en de verzekeraars over de mogelijkheden van een verzekering. Relevant daarvoor zijn onder meer mogelijkheden van preventie- en aanpakmaatregelen en de herhalingskans. Dat bepaalt in belangrijke mate de kosten van een verzekering en de animo voor deelname.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op de door LTO aangeboden petitie over muizenschade in Noord-Nederland. Deze leden waarderen de inzet van de Staatssecretaris bij het zoeken naar oplossingen voor de problematiek van de muizenschade. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen naar de stand van zaken bij melding en taxatie van de schade op de getroffen bedrijven, zowel in de provincie Friesland als in andere provincies. Kan de Staatssecretaris een overzicht geven per provincie, van het aantal getroffen bedrijven en de

omvang van de schade? Is er sprake van coördinatie tussen het Rijk en de verschillende provincies over de wijze waarop met schademeldingen wordt omgegaan? Hoe en door wie wordt beoordeeld of er sprake is van schrijnende gevallen?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vragen van de VVD- en CDA-fracties over de schadegevallen.

Het Faunafonds voert schadetaxaties uit in opdracht van de provincie Friesland. De provincies Groningen, Drenthe en Overijssel hebben het voornemen de lijn van Friesland te volgen. De gebruikelijke systematiek van het Faunafonds wordt gevolgd. In het overleg van betrokken partijen is besloten dat op basis van de taxaties wordt vastgesteld welke bedrijven ernstig getroffen zijn en in aanmerking komen voor eventuele maatregelen. Daarom is het van belang dat andere provincies ook taxaties laten uitvoeren.

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn positief over de toezegging van de Staatssecretaris om te kijken of het uitrijseizoen voor mest verlengd kan worden. Zij zijn van mening dat hier sprake is van een uitzonderlijke situatie waardoor verlenging van de uitrijperiode gerechtvaardigd is, mits boeren binnen de wettelijke gebruiksruimte van stikstof en fosfaat blijven. Genoemde leden vragen de Staatssecretaris op welke termijn zij hierover uitsluitsel kan geven.

Antwoord
Zie mijn antwoord op vragen van de CDA-fractie.

De leden van de ChristenUnie-fractie verwelkomen het initiatief van de provincie Fryslân voor een leenfaciliteit. Waarom verwacht de Staatssecretaris dat de leenfaciliteit problemen oplevert met de Europese Commissie, aangezien er sprake is van een lening en geen subsidie? Wat is er volgens de Staatssecretaris nodig om de leenfaciliteit staatssteunproof te maken? Heeft de Staatssecretaris voorts enig zicht op de animo onder bedrijven voor deze leenfaciliteit?

Antwoord
De vragen met betrekking tot staatssteunaspecten van de door de provincie Friesland voorziene lening liggen nog voor bij de Europese Commissie. Wanneer de rente voor deze lening niet beneden de marktrente voor vergelijkbare leningen zal zijn, lijkt er geen sprake te zijn van staatssteun.
Verder verwijs ik u naar mijn antwoord op vragen van de CDA-fractie.

Een verzekering voor dit soort calamiteiten zou voor de toekomst een goede oplossing kunnen bieden. Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris hierbij voor ondersteuning vanuit de overheid, vergelijkbaar met de brede weersverzekering?

Antwoord
Zie mijn antwoorden op de vragen van de CDA-fractie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van de reactie van de Staatssecretaris op de muizenschade in Friesland. Zij maken zich ernstige zorgen over de inzet van dieronvriendelijke bestrijdingsmethoden, zoals de «verzuipmachine» waarmee

duizenden muizen worden verdronken en het vergassen van muizen met CO_2 onder een sleepzeil. Deze laatste methode zorgt niet alleen voor veel dierenleed, maar is naar mening van deze leden ook niet toegestaan. Kan de Staatssecretaris aangeven op welke wijze zij haar belofte om dieronvriendelijke maatregelen te ontmoedigen (Kamerstuk 27 858, nr. 296) in de praktijk heeft gebracht, want deze leden zien hier nog niets van terug.

Antwoord
De provincie Friesland voert met LTO Noord en het Waterschap Friesland de regie over een gezamenlijk onderzoek naar de maatregelen die kunnen worden genomen om de schade van muizen nu en in de toekomst te beperken. Het Ministerie van EZ zal dit onderzoek mede financieren. De resultaten van het onderzoek zullen duidelijkheid geven over de manier waarop de bestrijding van muizen het beste ingevuld kan worden.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben al eerder schriftelijke vragen gesteld over het grootschalig verdrinken en vergassen van de muizen (Aanhangsel Handelingen II 2014/15, nr. 1522 en 2015Z03270*), maar hebben hier nog geen antwoord op ontvangen. Aangezien deze dieronvriendelijke methoden nu volop worden ingezet, verwachten de leden van de Partij voor de Dieren-fractie snelle actie van de Staatssecretaris op dit punt. Is de Staatssecretaris bereid om de eerder gestelde schriftelijke vragen gelijktijdig te beantwoorden met de beantwoording van de vragen in dit schriftelijk overleg?*

Antwoord
Op 9 maart jl. heb ik uw Kamer de antwoorden gestuurd op de eerder gestelde schriftelijke vragen over het bestrijden van muizen door het onder water zetten van percelen. Ik zal de antwoorden op de gestelde vragen over het bestrijden van muizen met CO_2 zo spoedig mogelijk aan uw Kamer doen toekomen.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zijn het met de Staatssecretaris eens dat schade door muizen moet worden voorkomen door het nemen van preventieve maatregelen. Deze leden hebben al eerder aangedrongen bij de Staatssecretaris om in samenwerking met het waterschap en de provincie oorzaken van de muizenplaag weg te nemen, zoals lage waterstanden, het gebrek aan weidegang, roofvolgelvervolging en de jacht op predatoren zoals vossen. De leden vragen welke stappen de Staatssecretaris in samenwerking met het waterschap en de provincie al hebben genomen en van plan zijn verder te ondernemen?

Antwoord
Zie mijn brief van 28 januari jl. (Kamerstuk 27 858, nr. 296). De bestrijding van muizenoverlast is een belangrijk onderdeel van het onderzoek dat uitgevoerd zal worden in opdracht van onder andere de provincie Friesland en waaraan mijn departement bijdraagt.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie maken zich ook ernstige zorgen over weidevogels zoals de grutto en tureluur, die de dupe lijken te worden van de herstelmaatregelen door boeren. Ernstig beschadigde weilanden worden omgeploegd en opnieuw ingezaaid. Indien dit plaatsvindt tijdens het broedseizoen, dan zal dit een vernietigend effect hebben op de nesten en kuikens. Deelt de Staatssecretaris deze zorgen, en welke maatregelen is de Staatssecretaris van plan te nemen om de weidevogels te beschermen?

Antwoord
Nee, ik deel deze zorgen niet. Rekening moet worden gehouden met de uitzonderlijke omstandigheden en met het feit dat grutto's en tureluurs zonder gras niet broeden.